

Usuteaduse õppekavagrupi doktoriõppe hindamisotsus Tartu Ülikool

13/03/2018

**Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri
kõrghariduse hindamisnõukogu otsustas kinnitada
hindamiskomisjoni aruande ja viia järgmine Tartu Ülikooli
usuteaduse õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamine
läbi seitsme aasta pärast**

Lähtuvalt ülikooliseaduse § 10 lg-s 4 ja Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri põhimääruse punktidest 3.7.3 ja 3.7.1 tuleneva volituse põhjal kehtestatud dokumendi "Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine" punktist 40.1 sedastab Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu (edaspidi Nõukogu) järgmist:

1. Tartu Ülikool kooskõlastas EKKAgas õppekavagrupi kvaliteedihindamise aja 18.11.2016.
2. EKKA juhataja kinnitas 31.08.2017 korraldusega Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli humanitaaria, keelte ja kultuuride ning usuteaduse õppekavagruppide doktoriõppe kvaliteedihindamise komisjoni (edaspidi komisjon) koosseisus

Martin Halliwell	komisjoni esimees, professor, University of Leicester (Suurbritannia)
Kristian Bankov	professor, New Bulgarian University (Bulgaaria)
Anne Boddington	professor, Kingston University (Suurbritannia)
Barbara Burns	Assoc. Professor, University of Glasgow (Suurbritannia)
Julia Dahlberg	doktorant, University of Helsinki (Soome)
Anca Greere	professor, Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca, Rumeenia; Assistant Director, Quality Assurance Agency for Higher Education (Suurbritannia)
Hans-Günter Heimbrock	emeritprofessor, Goethe-University Frankfurt (Saksamaa)
Gerrit Immink	emeritprofessor, Protestant Theological University Groningen (Holland)

Jaakko Leino	professor, University of Helsinki (Soome)
Henrik Meinander	professor, University of Helsinki (Soome)
Irina Moore	Senior Lecturer, University of Wolverhampton (Suurbritannia)

3. Tartu Ülikool esitas usuteaduse õppekavagrupis hindamisele järgmise doktoriõppekava:

Usuteadus

4. Tartu Ülikool esitas eneseanalüüsi aruande EKKA büroole 28.08.2017, mille hindamiskoordinaator saatis komisjonile 11.09.2017.
5. Hindamiskülastus Tartu Ülikoolis toimus 28. – 29.11.2017.
6. Komisjon saatis hindamisaruande projekti EKKA büroole 15.01.2018, mille EKKA edastas kõrgkoolile kommenteerimiseks 16.01.2018 ja millele Tartu Ülikool esitas vastuse 26.01.2018.
7. Komisjon esitas lõpliku hindamisaruande EKKA büroole 11.02.2018. Hindamisaruanne on otsuse lahutamatu osa. Aruanne on kättesaadav EKKA koduleheküljel.
8. Lõpliku hindamisaruande ja eneseanalüüsi aruande edastas Nõukogu sekretär Nõukogu liikmetele 6.03.2018.
9. Nõukogu arutas saadud dokumente 13.03.2018 istungil 8 liikme osalusel ning otsustas tuua hindamisaruandest välja järgmised Tartu Ülikooli usuteaduse õppekavagrupi doktoriõpet puudutavad tugevused, soovitud ning parendusvaldkonnad.

Komisjon tõi humanitaaria, keelte ja kultuuride ja usuteaduse õppekavagruppide osas nii Tartu kui Tallinna Ülikooli puhul välja järgmised läbivad tugevused, parendusvaldkonnad ja soovitud:

Tugevused

- 1) Doktoriõppekavad on kõrge kvaliteediga. Mõlemad ülikoolid teadvustavad humanitaarteaduste olulist rolli nii Eesti kõrgharidussüsteemis kui riiklikul tasandil.
- 2) Tartu ja Tallinna ülikoolide õppejõud toetavad pühendunult doktorantide intellektuaalset arengut ja julgustavad neid osalema akadeemilistes kogukondades. Mõlemad ülikoolid peavad oluliseks oma doktoriõppekavade rahvusvahelist mõõdet ning soodustavad oma doktorantide osavõttu väliskonverentsidest ja pikemaajalistest õppelähetustest.
- 3) Ülikoolid valmistavad ette selge väljenduslaadiga ja eneserefleksioonivõimelisi lõpetajaid, kes on õpingute lõppedes omandanud kõik doktoritasemele kohased teadmised ja oskused. Lõpetajatel on võimalik teha nii akadeemilist karjääri kui asuda tööle erinevates ametites kultuuri-, haridus- ja poliitikavaldkonnas.
- 4) Mõlemal ülikoolil on oma iseloomulikud tugevused, mille tõttu neid tuntakse ja tunnustatakse. Näiteks on muljetavaldav Tartu Ülikooli keelte ja kultuuride õppekavade laiapõhjalisus, samas kui Tallinna Ülikooli Kultuuride uuringute õppekavaspetsialiseerumised võimaldavad uudsel moel käivitada loominguulist dialoogi erinevate humanitaarerialade vahel.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Doktoranditoetused jäävad praegu allapoole toimetulekupiiri. Seetõttu peavad paljud doktorandid töötama märkimisväärselt suure koormusega, et ära elada. Soovitav on kaaluda doktoranditoetuste tõstmist riiklikul tasandil, et doktorandid saaksid ilma lisatööd tegemata oma õpingutele pühenduda.
- 2) Doktorandiõppe kohtade planeerimisel on soovitav arvestada ülikooli kasutuses olevate ressurssidega, sh võimalusega luua doktorantidele nooremteaduri ametikohti ja kaasata neid teadusprojektidesse.
- 3) Mõlemal ülikoolil on soovitav läheneda andmete kogumisele senisest süstemaatilisemalt, et toetada õpingute edukat läbimist, õppekavaarendust ning edendada ülikoolides mitmekesisust ja võrdset kohtlemist.

Tartu Ülikooli humanitaaria, keelte ja kultuuride ning usuteaduse õppekavagrupi üldised tugevused, parendusvaldkonnad ning soovitused

Tugevused

- 1) Õppekavade, juhendajate ja doktorantide akadeemiline tase on kõrge.
- 2) Doktorandid on positiivse suhtumisega ja entusiastlikud.
- 3) Juhendajate ja doktorantide koostöö toimib väga hästi. Juhendajad on doktorantidele väga pühendunud ja hoolitsevad nende käekäigu eest.
- 4) Doktorantide professionaalset ja akadeemilist arengut toetavad rahvusvahelised mobiilsusvõimalused.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Selgemalt on vaja määratleda erinevate doktorandiõppe tugistruktuuride roll. Ülikooli struktuuriüksusi ja doktorikoole puudutav ingliskeelne terminoloogia võiks olla ühtlustatud ja kõigile üheselt arusaadav.
- 2) Doktorandiõpingute tõhusust on vaja tõsta, et tagada õpingute lõpetamine maksimaalselt kuue (4+2) aasta jooksul.
- 3) Vajalik on töötada välja plaan tagamaks doktorantide arvu ja kvaliteedi stabiilsus ja jätkusuutlikkus, võttes muuhulgas arvesse vajadust tugevdada sidemeid töömaailmaga.
- 4) Doktorantidele tuleks anda selgem ülevaade doktorandiõpingute käigus omandatavatest oskustest ning võimalikest rollidest, mida nad pärast lõpetamist Eesti ühiskonnas täitma võivad hakata.
- 5) Süstemaatilist suhtlust vilistlastega õppekavadel praegu ei toimu. Vilistlaste võrgustikku saaks kasutada ära doktorantide ülikooliväliseks karjääriõustamiseks. Doktorandiõppekavade arendamisel võiks paremini kasutada ära vilistlaste kogemusi ning teavet selle kohta, millistel ametikohtadel on doktorikraad tööhõive seisukohast oluline.
- 6) Doktorantidele on vaja tagada ühtlaselt head töötingimused (sh töökohad) kõigis osakondades ja õppekavadel.
- 7) Selgesti on vaja sõnastada eeskirjad, mis käsitlevad doktorandiõpingutele registreerimist, osakoormusega õpinguid, õpingute peatamist mõjuval põhjusel (nt rasedus- ja sünnituspuhkus või haiguspuhkus) ning täpsustada juhendamise seotud ootusi õppejõududele ja doktorantidele. Doktorantide võrdse kohtlemise huvides on soovitav määratleda selged reeglid

juhendamise korralduse osas (sh juhendamiskoosolekute toimumise sagedus, tagasisidestamine).

- 8) Ametlikult tuleks määratleda juhendajate maksimaalne töökoormus doktorandi kohta ning lugeda seda osaks õppejõu kogu töökoormusest.
- 9) Soovitav on töötada välja kohustuslikud koolitused juhendajatele. Selgelt tuleks panna paika kaasjuhendamise põhimõtted, et tagada ülikooliväliste kaasjuhendajate töö kvaliteet.
- 10) Praegu kehtiva süsteemi asemel, mille raames määratakse õppejõududele individuaalseid preemiaid kuueaastase perioodi jooksul kaitstud doktoritööde eest, oleks otstarbekas sellele kuluva rahalisi vahendeid strateegilisemalt kasutada, reinvesteerides need näiteks doktorantide ja nende juhendajate teadustegevuse toetamiseks.
- 11) Juhendajate töökoormust ning juhendamise kvaliteeti tuleks järjepidevalt jälgida. Ülikooli tasandil on vajalik tunnustada ja hinnata õppejõudude juhendamisevõimekust ja –ekspertiisi.
- 12) Doktorantide iga-aastase atesteerimise roll doktorandi „elutsükli“ oleks vaja paremini lahti mõtestada. Samuti tuleks tagada atesteerimise järjepidevus kõigil õppekavadel.
- 13) Intervjuud õppejõudude ja doktorantidega näitasid, et selged teaduseetikat käsitlevad juhtnõõrid ei ole kõigile alati üheselt kättesaadavad, eriti mis puudutab inimestega seotud uuringuid. Soovitav on kehtestada ülikooli tasandil ühtsed teaduseetika põhimõtted ja standardid. Samuti tuleks pakkuda õppejõududele ja doktorantidele vajadusel nõustamist teaduseetika küsimustes.

Usuteaduse õppekavagrupi tugevused, parendusvaldkonnad ja soovitused

Tugevused

- 1) Tartu Ülikoolis on usuteaduse erialal tugevad akadeemilised traditsioonid.
- 2) Tunnustust väärivad usuteaduse ja religiooniuringute suundade koostöö ja lõiming õppekavas.
- 3) Doktorikoolide kursused, väikesed konverentsid ja seminarid moodustavad doktorantide jaoks sobiva raamistikku, milles arendada oma akadeemilisi ja erialaseid oskusi.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Usuteaduse ja religiooniuringute valdkonnas on soovitav tegeleda teadustöö suundade strateegilise planeerimisega, et kavandada uusi doktoritööde teemasid ja arendada õppejõudude teadustöösuutlikkust. Kaaluda võiks doktoritööde sidumist usuteaduskonna üldise teadustöö plaaniga.
- 2) Tungivalt on soovitav arendada edasi interdistsiplinaarseid uurimismudeleid religiooniuringute valdkonnas.
- 3) Usuteaduskond peaks selgelt defineerima juhendaja ülesanded pärast nominaalaja lõppu ja pärast kuuendat õppeaastat.
- 4) Õppekaval on vajalik asetada senisest enam rõhku teadustöö ühiskondlikule tähtsusele religioonivaldkonnas ning aidata doktorantidel paremini mõista, kuidas omandatavad akadeemilised ja professionaalsed oskused tulevad kasuks nende tulevastele rollidele usukogukondades ja ühiskonnas laiemalt.
- 5) Soovitav on korraldada õppejõudude kohtumisi, mille käigus arutletakse juhendamise teemadel (näiteks selle üle, kuidas doktoritööde juhendamine erineb juhendamisest magistritasemel) ning antakse üksteisele kollegiaalset toetavat tagasisidet.
- 6) Doktorantide võrdse kohtlemise huvides oleks vaja juhendamise korraldust puudutavad põhimõtted (sh juhendamiskoosolekute toimumise sagedus, tagasisidestamine) formaliseerida. Soovitav on seada kindel piir doktorantide õpetamiskoormusele.

10. Dokumendi „Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine“ p 40 sätestab, et hindamisnõukogu kinnitab hindamisaruande kolme kuu jooksul pärast selle saamist. Nõukogu kaalub hindamiskomisjoni poolt välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning otsustab viia järgmine õppekavagrupi kvaliteedi hindamine läbi kas seitsme, viie või kolme aasta pärast.
11. Nõukogu kaalus punktis 9 toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning leidis, et õppekava, sellel toimuv õpe ning õppealane arendustegevus vastavad nõuetele ning:

OTSUSTAS

Kinnitada hindamisaruanne ning viia järgmine Tartu Ülikooli usuteaduse õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedi hindamine läbi 7 aasta pärast.

Otsus võeti vastu 8 poolthäälega. Vastu 0.

12. Nõukogu teeb Tartu Ülikoolile ettepaneku esitada EKKA-le hiljemalt 13.03.2019 tegevuskava aruandes toodud parendusvaldkondade ning soovitude arvestamise kohta.
13. Isikul, kes leiab, et otsusega on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on võimalik esitada vaie EKKA hindamisnõukogule 30 päeva jooksul pärast seda, kui vaide esitaja vaidlustatavast toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama.

Nõukogu saadab vaide EKKA hindamisnõukogu vaidekomisjonile, kes esitab 5 päeva jooksul vaide saamisest nõukogule kirjaliku erapooletu arvamuse vaide põhjendatuse osas. Nõukogu lahendab vaide 10 päeva jooksul selle saamisest, võttes arvesse vaidekomisjoni põhjendatud seisukohta. Kui vaidet on vaja täiendavalt uurida, võib hindamisnõukogu vaide läbivaatamise tähtaega pikendada kuni 30 päeva võrra.

Otsuse kohtulik vaidlustamine on võimalik 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest, esitades kaebuse Tallinna Halduskohtu Tallinna kohtumajja halduskohtumenetluse seaduses sätestatud korras.

Eve Eisenschmidt
Nõukogu esimees

Hillar Bauman
Nõukogu sekretär